

בירור ייעודם ותפקידם של יהודי אתיופיה בחבלי משיח

ההשגחה האלוהית בשלבי המעבר מגלות לגאולה

שמואל א, ט - {א} ויהי איש מבנימין ושמו קיש בן אביאל בן צרור בן בכורת בן אפים בן איש ימיני גבור חיל: {ב} ולו היה בן ושמו שאול בחר וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל העם: {ג} ותאבדנה האתנות לקיש אבי שאול ויאמר קיש אל שאול בנו קח נא אתך את אחד מהנערים וקום לך בקש את האתנות: {ו} ויאמר לו הנה נא איש א-להים בעיר הזאת והאיש נכבד כל אשר ידבר בוא יבוא עתה נלכה שם אולי יגיד לנו את דרכנו אשר הלכנו עליה: {ז} ויאמר שאול לנערו טוב דברך לכה נלכה וילכו אל העיר אשר שם איש הא-להים: {יא} המה עלים במעלה העיר והמה מצאו נערות יצאות לשאב מים ויאמרו להן ה'יש בזה הרעה: {יב} ותענינה אותם ותאמרנה יש הנה לפניהם מהר עתה כי היום בא לעיר כי זבח היום לעם בבמה: {יג} כבאכם העיר כן תמצאון אותו בטרם יעלה הבמה לאכל כי לא יאכל העם עד באו כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקראים ועתה עלו כי אותו כהיום תמצאון אותו: (שמואל א, ט)

ברכות מח, ב - "כבואכם העיר כן תמצאון אותו בטרם יעלה הבמה לאכול כי לא יאכל העם עד באו כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקראים וכל כך למה- למה האריכו בדיבור? חכמים אומרים לפי שהנשים דברניות הן, ושמואל אמר - כדי להסתכל ביופיו של שאול דכתיב {שמואל א ט-ב}: 'משכמו ומעלה גבוה מכל העם' ורבי יוחנן אמר - לפי שאין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא..

עין אי"ה ברכות ב (ז, לד) - "שלוש סיבות הן, סיבה טבעית, סיבה רצונית, והכלל של כולן הסיבה ההשגחית, שהיא מחוללת מצד יד ד' יתברך אשר הועיד לכל דבר וענין תעודתו, באשר אין לך דבר שאין לו שעה. על כן למדנו שגם בהיותנו יודעים את הסיבה ההשגחית אנו צריכים מכל מקום לחקור, אחר הסיבה הטבעית על פי הרוב, וגם על הסיבה הרצונית, שמכל אלה תשתלם ידיעתנו בדרכי ההשגחה העליונה שהיא עמוד של דעת האלוקים. על כן בתור סיבה טבעית אמר שהנשים דברניות הן, והסיבה הרצונית היא להסתכל ביופיו של שאול, והכלל העולה על כולם, הסיבה ההשגחית שהייתה בזה הוא מפני שאין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. וזאת היא גם כן מידת הענווה הנכונה, שראוי לאדם השלם להכיר כמה גדולה היא ערך סקירתו המוקפת בגדרים צרים של ההווה והמקום הקטן לעומת מרחב המציאות שענין ד' הנה משוטטות בו בכללו. והתאמת הכללים אל הפרטים המה יסודי ההגבלות."

סדר הופעת ההשגחה האלוקית בשיבת ציון

גמרא ירושלמי מסכת ברכות פ"א, ע"ג - "ר' חייא בר אבא ורבי שמעון בן חלפתא היו מהלכין בבקעת ארבל וראו איילת השחר. אמר לו ר' חייא: כך היא גאולתן של ישראל, בתחילה קמעא קמעא, כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת. כמו שכתוב: 'כי אשב בחשך ד' אור לי'. כך בתחילה - 'ומרדכי יושב בשער המלך', ואחר-כך 'ויקח המן את הלבוש ואת הסוס', ואחר-כך 'וישב מרדכי אל שער המלך' ואחר-כך 'ומרדכי יצא מלפני המלך במלבוש מלכות', ואחר-כך 'וליהודים הייתה אורה ושמחה'."

הרב כשר בספרו 'התקופה הגדולה' (עמוד ריח) - "אבל בגאולה האחרונה וכשיטת הראשונים שהגאולה תהיה ע"י השם יתברך בדרך הטבע קימעא קימעא, יש הבדל בזמן, מתחילה תתחיל ותימשך גאולת הגוף ואח"כ תבוא גאולת הנפש...ולפי זה יהיו שתי גאולות תחילה גשמית ואח"כ רוחנית והבן."

סיבת חורבן בית שני

מסכת יומא ט, ב - "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהייתה בו שנאת חנם."

עבודת המידות כהכנה לגאולה

רבי חיים ויטאל בספרו שערי קדושה חלק א, שער ב - "ולפיכך אין המידות מכלל התרי"ג מצות, כי הן הכנות עיקריות אל תרי"ג המצות בקיומן או בביטולם... ולפיכך ענין המידות הרעות קשים מן העבירות עצמן מאוד מאוד... והבן זה מאד, כי להיותם עיקרים ויסודות לא נמנו בכלל תרי"ג המצוות התלויות בנפש השכלית, ונמצא כי יותר צריך להיזהר ממידות הרעות יותר מן קיום המצוות עשה ולא תעשה כי בהיותו בעל מידות טובות בנקל (בקלות) יקיים כל המצוות."

העמק דבר הקדמת הנצי"ב לספר בראשית - "והענין דנתבאר בשירת האזינו על הפסוק: "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (דברים לב, ד) דשבח "ישר הוא" נאמר להצדיק דין הקדוש ברוך הוא בחורבן בית שני, שהיה "דור עקש ופתלתל" (שם פסוק ה); ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו

בע"ה

ישרים בהליכות עולמים. על כן, מפני שנאת חנם שבליבם זה אל זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו על ידי זה לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה, ולכל הרעות שבעולם, עד שחרב הבית.

ועל זה היה צידוק הדין, שהקדוש ברוך הוא ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם, ולא בעקמימות אף-על-גב שהוא לשם שמים, דזה גורם חורבן הבריאה והריסות ישוב הארץ.

וזה היה שבח האבות, שמלבד שהיו צדיקים וחסידים ואוהבי ה' באופן היותר אפשר, עוד היו 'ישרים', היינו: שהתנהגו עם אומות העולם, אפילו עובדי אלילים מכוערים; מכל מקום היו עמם באהבה, וחשו לטובתם, באשר היא קיום הבריאה. כמו שאנו רואים כמה השתטח אברהם אבינו להתפלל על סדום, אף-על-גב שהיה שונא אותם ואת מלכם תכלית שנהא עבור רשתתם, כמבואר במאמרו למלך סדום. מכל מקום חפץ בקיומם!

וכן הרבה למדנו מהליכות האבות בדרך ארץ מה ששייך לקיום העולם, המיוחד לזה הספר שהוא ספר הבריאה. ומשום הכי נקרא כמו כן ספר הישר על מעשה אבות בזה הפרט.

מסכת פאה, פרק א, משנה א - "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקִרְן קִיָּמָת לֹו לעולם הבא. ואלו הן. כבוד אב ואם. וגמילות חסדים. והשקמת בית המדרש. שחרית וערבית. והכנסת אורחים. ובקור חולים. והכנסת פלה. ולנית המת. ועיין תפלה. והבאת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. ותלמוד תורה כנגד כלם."

"אז אשריכם. אני לא זכיתי להיוולד מהעדה האתיופית, מה אני יעשה זה חסרון. אבל זה שאתם באים, מעודדים, ככה אני יותר רגוע. והקב"ה יברך את כולכם, שתוציאו לפועל את מה שאתם, וגם שלאט לאט יפתחו עיני אחרים להבין מה יש בכם ויסימו לקבל את זה. כי זה המידה האחרונה לפני ביאת המשיח, תיקון הגאווה. זו המידה, זה היעד. ד' שמר אתכם הרבה שנים, התמלאתם כוחות, פתח את השערים, הגעתם לפה להעיר אותנו, להעיר ב-ע' ולהאיר ב-א' " (דברים אלו נאמרו מפי הרב בביתו בכ"ז חשוון ערב חג הסיגד שנת תשע"ז)

תפקידם של הייסורים

מסכת ברכות ה, א - "אמר רבא ואיתימא רב חסדא: אם רואה אדם שיסורין באין עליו - יפשפש במעשיו, שנאמר: נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה' (איכה ג'); פשפש ולא מצא - יתלה בביטול תורה, שנאמר: אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו (תהילים צ"ד). ואם תלה ולא מצא - בידוע שיסורין של אהבה הם, שנאמר: כי את אשר יאהב ה' יוכיח (משלי ג)."

לימוד זכות

מדרש תנחומא שופטים פרק טז, סימן ד - ושפטו את העם משפט צדק שיהיו מטין את העם לכף צדק. אמר רבי יהודה ברבי שלום: שיהיו מטין ומלמדין עליהם זכות לפני הקדוש ברוך הוא. ממי אתה למד? מגדעון בן יואש, שבימיו היו ישראל בצרה, והיה הקדוש ברוך הוא מבקש אדם שילמד עליהם זכות ולא היה מוצא, שהיה הדור דל במצות ובמעשים. כיון שנמצא זכות בגדעון, שלמד עליהם זכות, מיד נגלה עליו המלאך, שנאמר: ויבא אליו מלאך ה', ויאמר לו, לך בכרך זה (שופטים ו יד), בכך זכות שלמדת על בני. הוי, ושפטו את העם משפט צדק, שיהיו מלמדין זכות על הדור:

אורות התשובה טו, י - כששוכחים את מהות הנשמה העצמית, כשמסיחים דעה מלהסתכל בתוכיות החיים הפנימיים של עצמו, הכל נעשה מעורבב ומסופק. והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שישב האדם אל עצמו, אל שורש נשמתו, ומיד ישוב אל , הא-להים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדושה ובטהרה. ודבר זה נוהג בין באיש יחידי, בין בעם שלם, בין בכל האנושיות, בין בתקון כל ההווה כולה, שקלקולה בא תמיד ממה שהיא שוכחת את עצמה.

אורות התחיה ה, נה - אם נדע את גדלותנו אז יודעים אנו את עצמנו, ואם נשכח את גדלנו אנו שוכחים את עצמנו!

ויצא אל אחיו

שמות רבה א, כז - "ויהי בַּיָּמִים הֵהֶם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה, בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים בֶּן אַרְבָּעִים. וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה, וְכִי אֵין הַפֶּל גְּדֻלִּים, אֲלָא לומר לך שְׁהָיָה גְדֻל שְׁלֹא כְּדֶרֶךְ כָּל הָעוֹלָם. וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם. מִהוּ וַיֵּרָא, שְׁהָיָה רֹאֶה בְּסִבְלוֹתָם וּבֹכָה וְאוֹמֵר, חֲבֵל לִי עֲלֵיכֶם מִי יִתֵּן מוֹתִי עֲלֵיכֶם, שְׂאִין לך מְלָאכָה קָשָׁה מִמְּלָאכָת הַטִּיט, וְהָיָה נוֹתֵן כְּתָפִיו וּמְסִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶתָּה הַנְּחִת עֶסְקֶיךָ וְהִלַּכְתָּ לְרֹאוֹת בְּצַעֲרֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנִהְגְתָּ בְּהֵן מְנַהֵג אַחִים, אֲנִי מְנִיחַ אֶת הָעֲלִיּוֹנִים וְאֶת הַתַּחְתּוֹנִים, וְאֶדְבָּר עִמָּךְ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב: וַיֵּרָא ה' כִּי סָר לְרֹאוֹת (שמות ג, ד), רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמֹשֶׁה שֶׁסָּר מִעֶסְקָיו לְרֹאוֹת בְּסִבְלוֹתָם, לְפִיכָךְ : וַיִּקְרָא אֵלָיו א-להים מִתּוֹךְ הַסֶּה (שמות ג, ד)."